

Առաջարկություններ
ՀՀ 2014-2018թթ. հակակոռուպցիոն ռազմավարության նախագծի վերաբերյալ

1. Առաջարկի հեղինակ՝ ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիա

Ռազմավարություն «1.5. ՀՀ հակակոռուպցիոն քաղաքականությունն իրականացնող մարմիններ» բաժնի 31-րդ կետը սահմանում է. «Հայաստանում հակակոռուպցիոն բարեփոխումների համակարգումն ու դրանց կատարման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհուրդը (այսուհետ՝ խորհուրդ): Խորհուրդը ղեկավարում է ՀՀ վարչապետը: Խորհրդի կազմում ընդգրկվում են՝ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարարը, ՀՀ ֆինանսների նախարարը, ՀՀ արդարադատության նախարարը, ՀՀ գլխավոր դատախազը, Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողովի նախագահը, խորհրդարանական ընդդիմադիր խմբակցությունների մեկական ներկայացուցիչ, Հանրային խորհրդի նախագահը, համայնքների միության մեկ և քաղաքացիական հասարակության երկու ներկայացուցիչ»: Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին պարբերության համաձայն՝ «1. Յուրաքանչյուր Մասնակից պետություն, իր հնարավորությունների սահմաններում և իր ներքին օրենսդրության հիմնարար սկզբունքներին համապատասխան, պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկի *պետական հատվածից դուրս* առանձին անհատների և խմբերի, ինչպես, օրինակ, *քաղաքացիական հասարակության*, ոչ կառավարական կազմակերպությունների և համայնքների հիմքի վրա գործող կազմակերպությունների, կոռուպցիայի կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի գործում ակտիվ մասնակցությանը նպաստելու համար և հասարակության կողմից կոռուպցիայի առկայության փաստի, դրա պատճառների և վտանգավորության բնույթի, ինչպես նաև դրա կողմից ստեղծվող սպառնալիքների գիտակցումը մեծացնելու համար»:

Հաշվի առնելով կոռուպցիայի դեմ պայքարում մասնագիտացված և փորձ ունեցող քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների ակտիվ մասնակցության անհրաժեշտությունը, առաջարկվում է ավելացնել քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների թիվը, այն հասցնելով 5-ի: Ընդ որում, Կոալիցիայի անդամները, բացառությամբ «Լոռեցիների միավորում» ՀԿ-ի, միակարծիք են. Խորհրդում ՀԿ-ները պետք է ընդգրկվեն խորհրդի անդամի կարգավիճակով, և ոչ թե դիտորդի:

2. Առաջարկի հեղինակ՝ «Տեղական ինքնակառավարման զարգացմանն աջակցող տեղեկատվական-ուսուցողական կենտրոն» ՀԿ, Նախագահ՝ Արևիկ Հարությունյան, Երևան

Ռազմավարություն «1.5. ՀՀ հակակոռուպցիոն քաղաքականությունն իրականացնող մարմիններ» բաժնի 31-րդ կետը սահմանում է. «Հայաստանում հակակոռուպցիոն բարեփոխումների համակարգումն ու դրանց կատարման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհուրդը (այսուհետ՝ խորհուրդ): Խորհուրդը ղեկավարում է ՀՀ վարչապետը: Խորհրդի կազմում ընդգրկվում են՝ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարարը, ՀՀ ֆինանսների նախարարը, ՀՀ արդարադատության նախարարը, ՀՀ գլխավոր դատախազը, Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողովի նախագահը, խորհրդարանական ընդդիմադիր խմբակցությունների մեկական ներկայացուցիչ, Հանրային խորհրդի նախագահը, համայնքների միության մեկ և քաղաքացիական հասարակության երկու ներկայացուցիչ»:

Առաջարկվում է Խորհրդում ներգրավել նաև Մարդու իրավունքների պաշտպանին և ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ներկայացուցիչ՝ երաշխավորելով, որ նախագահը հնարավորություն ունի առաջին ձեռքից տեղեկատվություն ստանալ Խորհրդի

գործունեության վերաբերյալ:

3. **Առաջարկի հեղինակ՝ «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ» հակակոռուպցիոն կենտրոն, Գործադիր տնօրեն՝ Վարուժան Հոկտանյան, Երևան**
Խորհրդի կազմում քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին ներգրավել դիտորդի կարգավիճակով: Կարգավիճակը թույլ կտա վերջիններիս ունենալ անկախություն և մշտադիտարկում իրականացնել խորհրդի աշխատանքների նկատմամբ: Խորհրդի դիտորդ-անդամի կարգավիճակ ձեռք բերելու իրավունք կունենան այն քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունները, որոն համապատասխանում են այն չափանիշներին, որոնք սահմանված են Ռազմավարությամբ՝ Խորհրդում ՔՀԿ-ներին ընտրելու համար:
4. **Առաջարկի հեղինակ՝ «Աստղիկ» Հաշմանդամ Երեխաների Ծնողների Ասոցիացիա» ՀԿ, Նախագահ՝ Լևոն Ներսիսյան, Երևան**
Անդրադառնալով Խորհրդի կազմում ՔՀԿ-ների ներկայացվածության համաչափության խնդրին, ՀԿ նախագահը առաջարկեց, Խորհրդում որպես քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչ ներգրավել ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիայի ներկայացուցիչին:
5. **Առաջարկի հեղինակ՝ «Իրավունքների պաշտպանություն առանց սահմանների» ՀԿ, Ներկայացուցիչ՝ Հասմիկ Հարությունյան, Երևան**
Խորհրդում ՀԿ-ների թիվը ավելացնելու դեպքում փոփոխություն կատարել նաև Խորհրդում ընդգրկվելու համար ՀԿ-ներին ներկայացվող չափորոշիչներում, քանի որ ներկայիս չափանիշներին համապատասխանող միայն երկու ՀԿ կարելի է գտնել Հայաստանում:
6. **Առաջարկի հեղինակ՝ «Կանթեղ» իրավապաշտպան ՀԿ, Նախագահ՝ Արմեն Գաբրիելյան, Շիրակի մարզ**
Ի լրումն նախորդ առաջարկի, առաջարկվեց նաև Խորհրդի կազմում ընդգրկել նաև Վերահսկիչ Պալատի ներկայացուցիչին, քանի որ նշված մարմինը իր գործունեությամբ կոչված է իրականացնելու կոռուպցիայի դեմ պայքարի կանխարգելիչ գործողություններ:
7. **Առաջարկի հեղինակ՝ «Լոռեցիների միավորում» ՀԿ, Նախագահ՝ Մենուա Բրուտյան, Լոռու մարզ**
Ռազմավարության իրականացման ընթացքում ՀԿ-ների հիմնական գործառույթը պետք է լինի պետական կառույցների գործունեության նկատմամբ հանրային վերահսկողությունը, իսկ հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը պետք է լինի պետության պարտավորությունը, ուստի ավելի նպատակահարմար կլինի, որ ՀԿ-ները Խորհրդում հանդես գան որպես դիտորդներ, իսկ որոշումների ընդունման և դրանց իրականացման պատասխանատվությունը դրվի պետության վրա: Դրա հետ մեկտեղ ՀԿ նախագահը հավելեց, որ անգամ դիտորդի կարգավիճակով երկու ՀԿ-ների ներգրավումը բավականին քիչ է, պետք է թիվը ավելացնել, ինչպես նաև ՀԿ-ներին հնարավորություն ընձեռել հատուկ կարծիք ներկայացնել և ունենալ խորհրդակցական ձայնի իրավունք: Վերջինս խոսեց նաև *«Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհրդի ձեռնարկի մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի* 15-րդ և 16-րդ կետերի մասին, համաձայն որոնց. «15. Խորհրդի հրավերով Խորհրդի նիստին կարող են մասնակցել քաղաքացիական հասարակության, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև այլ անձինք: 16. Խորհուրդն ապահովում է իր աշխատանքների լուսաբանումը և հրապարակայնությունը»: ՀԿ նախագահը հակասություններ նկատեց վերը նշված

կետերի մեջ, շեշտելով, որ այդտեղ խոսքը հրապարակայնության դրույթի մասին է, ուստի առաջարկեց **«Խորհրդի հրավերով»** բառապակացությունը վերախմբագրել, և խորհրդի նիստերը դարձնել **դոնբաց**:

8. Առաջարկի հեղինակ՝ «Նուան Ծառ» Հայաստանի Երիտասարդ Կանանց Քրիստոնեական Սոցիալազգիա ՀԿ, Նախագահ՝ Շողիկ Ամիրխանյան, Երևան

Խոսելով Խորհրդի լիազորությունների մասին, ՀԿ ներկայացուցիչը մեր նշանակություն է տալիս Խորհրդի կողմից ընդունվելիք իրավական ակտերին և դրանց գործունեության արդյունավետությանը՝ առաջարկելով Խորհրդին վերապահել օրենսդրության վերաբերյալ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու իրավասություն:

9. Առաջարկի հեղինակ՝ «Ժողովրդավարական կրթության հայկական կենտրոն-ՄԻՎԻՏԱՍ» ՀԿ, Նախագահ՝ Լիլիա Խաչատրյան, Երևան

Ռեզոլուցիայի 3.1.2 բաժնում ներկայացված է «Կրթության ոլորտում առկա հիմնախնդիրները»: ՀԿ ներկայացուցիչը ընդգծում է, որ բաժնում առկա կետերը ավելի շատ լուծումներ են ներկայացնում, իսկ կրթության ոլորտում առկա հիմնախնդիրներ շատ ավելին են և լուրջ, քան ներկայացված է: Օրինակ՝ Դպրոցի կառավարման հետ կապված հիմնական խնդիրը ինքնակառավարման բացն է, իսկ դպրոցների վարկանիշավորումն ինքն իրենով խնդիր է, ոչ թե լուծում: Հանրային կրթության ոլորտում պետք է շեշտը դնել ոչ թե տարբերակման, այլ համագործակցության վրա: Ավելին, Դպրոցների որակավորման վարկանիշավորումը չի կարող լինել կրթության որակի բարելավման միջոց, այլ կստեղծի անառողջ մթնոլորտ: Եթե փորձում ենք կրթությունը ավելի մատչելի դարձնել, ապա վարկանիշավորումը ոչ մի բան չի տա, այլ կառաջացնի մարդկանց ու դպրոցների սորտավորման վտանգ:

10. Առաջարկի հեղինակ՝ ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիա

2014 թվականի ապրիլի 10-ին ՀՀ վարչապետի արձանագրային որոշմամբ հակակոռուպցիոն ռազմավարության նախագծում որպես հակակոռուպցիոն ծրագրերի առաջնահերթ իրականացման ոլորտներ, առաջարկվել է հետևյալ չորս բնագավառները՝ 1. կրթություն, 2. առողջապահություն, 3. պետական եկամուտների հավաքագրում, 4. ոստիկանություն՝ քաղաքացիներին ծառայությունների մատուցման մասով: ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիան մտահագություն է հայտնում, թե ինչպիսի մասնագիտական հետազոտությունների վրա է հիմնված եղել կոնկրետ այս 4 ոլորտների առանձնացումը, արդյո՞ք կատարվել են բազմակողմանի և լայնածավալ ուսումնասիրություններ հասարակական մյուս ոլորտներում նույնպես: Եթե այո, ապա ինչո՞ւ այդ ուսումնասիրության արդյունքները չեն հրապարակվում և հանրության համար դառնում հասանելի: Քանզի գաղտնիք չէ, որ ինչպես Երևանում, այնպես էլ ՀՀ մարզերում կոռուպցիոն ռիսկերի մեծ տոկոսը բաժին է ընկնում սոցիալական ապահովության ոլորտին: Քաղաքացիները հիմնականում բողոքում են բժշկասոցիալական փորձաքննական հանձնաժողովների ոչ օրինական գործողություններից, նպաստների և կենսաթոշակների տրամադրման ծառայություններից: Ուստի, Կոալիցիան առաջարկում է ավելացնել ռազմավարության նախագծում ընտրված 4 ոլորտների թիվը, դրանցում ընդգրկելով նաև սոցիալական ապահովության ոլորտը:

11. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայկական սահմանադրական իրավապաշտպան կենտրոն, Նախագահ՝ Գևորգ Մանուկյան, Լոռու մարզ

Ռեզոլուցիայի նախատեսված թիրախային ոլորտներում ներկայացված Ոստիկանության ոլորտը ընդգրկում է միայն քաղաքացիներին ծառայությունների

մատուցման մասը, այն ինչ, գաղտնիք չէ, որ ներկայումս հասարակությունը մշտապես հանդիպում է լուրջ խնդիրների հենց իրավապահ մարմինների համակարգում, ավելին՝ մենք խնդիր ունենք բարձրացնելու հասարակության վստահությունը իրավապահ մարմինների գործունեության նկատմամբ: Ուստի անհրաժեշտ է ընդլայնել այս ոլորտը և նրանում ներգրավել նաև այլ իրավապահ մարմինների կողմից քաղաքացիներին ծառայությունների մատուցման բնագավառները նույնպես:

12. **Առաջարկի հեղինակներ՝ «Վերադարձ Երիտասարդական քաղաքացիական շարժում» ՀԿ, Ներկայացուցիչ՝ Մարինե Մարգարյան, «Ծիածան Առաջնորդների կրթական կենտրոն» ՀԿ, Ներկայացուցիչ՝ Լենա Մուշկամբարյան, Սյունիքի մարզ**

Շարունակելով ներկայացված առաջարկը, Սյունիքի մարզի ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ Մարինե Մարգարյանը և Լենա Մուշկամբարյանը առանձնահատուկ ընդձեռնից Սյունիքի մարզում առկա կոռուպցիոն վտանգները հանքերի շահագործման արդյունքում, նշելով որ դրանք նույնպես պետք է ներառվեն ապօրինի հարստացման օբյեկտների շրջանակում:

13. **Առաջարկի հեղինակներ՝ «Լոռեցիների միավորում» ՀԿ, Նախագահ Մենուա Բրուտյան, «Խաղաղության երկխոսություն» ՀԿ, Ներկայացուցիչ՝ Արմինե Զաքարյան, Լոռու մարզ, Հակակոռուպցիոն կոալիցիայի Արարատի մարզի նախաձեռնող խումբ**

Հայաստանում կոռուպցիայի դեմ արդյունավետ պայքարելու համար նախևառաջ անհրաժեշտ է ունենալ հակակոռուպցիոն ընկալում և բարձր իրավագիտակցություն ունեցող հասարակություն: Այս տեսանկյունից կարևոր է, Հայաստանում ունենալ անկախ մասնագիտական մարմին, ով կիրականացնի հակակոռուպցիան կրթում և իրազեկում: Ներկայումս, այս հարցի կարգավորումը դուրս է մնացել ինչպես Ռեզիստանտության, այնպես էլ Խորհրդի լիազորությունների շարքից: Եթե անգամ նկատի ունենանք, որ «Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհրդի ձեռնարկման եվ գործունեության կարգը, խորհրդի կազմը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի 21-րդ կետի 7-րդ ենթակետում սահմանված է, որ «Մոնիթորինգի բաժինը որպես գործառույթ 7.7) պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ինչպես նաև տեղական և միջազգային ոլորտային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ կազմակերպում և իրականացնում է միջոցառումներ, այդ թվում՝ քննարկումներ, կլոր սեղաններ, տեղեկատվական նյութերի և ուղեցույցների պատրաստում և տարածում, որոնք կնպաստեն հասարակության իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանը կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում», այդուհանդերձ պետք է նշենք, որ Մոնիթորինգի բաժինը չի կարող համարվել *մասնագիտացված մարմին*, որն արդյունավետ կիրականացնի Հայաստանում հակակոռուպցիոն իրազեկության և կրթության գործառույթը:

14. **Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, Երևան**

Ռեզիստանտության «2.3. Հանրային վստահության բարձրացումը» բաժնում նախատեսվում է՝ ա) օրենքով սահմանել, որ կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդում ներկայացնող անձինք հավասարապես օգտվում են տուժողների, վկաների և փորձագետների համար քրեադատավարական օրենսդրությամբ սահմանված հատուկ պաշտպանության միջոցներից. բ) ՀՀ քրեական օրենսգրքում առանձին հոդվածով քրեական պատասխանատվություն նախատեսել ազդարարությամբ պայմանավորված գործունեության համար ազդարարի կամ նրա հետ փոխկապակցված անձանց գույքին կամ առողջությանը վնաս պատճառելու կամ այդպիսի սպառնալիքի համար, ինչպես նաև իրավապահ մարմնի ներկայացուցչի կողմից ազդարարի ոչ իրավաչափ գաղտնագերծման համար, բ) սահմանել, որ իրավապահ մարմինների հետ համագործակցության դեպքում կոռուպցիոն հանցանքներին առնչակից անձինք կարող են ազատվել քրեական

պատասխանատվությունից կամ ակնկալել համեմատաբար մեղմ պատժվելու հնարավորության: Առաջարկվում ենք, Կոնվենցիայի 33-րդ հոդվածով նախատեսված տեղեկատվություն հայտնող անձանց պաշտպանության համար ամբողջական և պատշաճ մեխանիզմներ ապահովելու համար Ռազմավարությունում զարգացնել այս ինստիտուտի վերաբերյալ դրույթները, *մշակել և ընդունել «Տեղեկատվություն հայտնող անձանց պաշտպանությունն ու իրախուսման մասին» ՀՀ օրենք:*

15. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, Երևան ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա

Հայաստանի Հանրապետության Հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման 2014-2018 թվականների միջոցառումների ծրագրի (այսուհետ՝ Ծրագիր) 3-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «3. Հարկային և մաքսային ծառայողների՝ կոռուպցիայի բացասական հետևանքների և պատասխանատվության միջոցների վերաբերյալ տեղեկացվածության մակարդակի բարձրացում, քաղաքացիական հասարակական մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ թվով 200 մաքսային և հանրային ծառայողների համար հակակոռուպցիոն և բարեխղճության ուսուցումների ծրագրերի մշակում և իրագործում Երևանում և ՀՀ մարզերում»:

16. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրի 15-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «15. Հակակոռուպցիոն ոլորտում մասնագիտացված ՔՀԿ-ների կողմից հարկային և մաքսային ծառայությունների իրականացման ոլորտի պարբերաբար մշտադիտարկումների իրականացում, քաղաքացիական հասարակության հետ համագործակցության միջոցով հասարակության գնահատականի ստացում՝ հարկային մարմնի՝ հակակոռուպցիոն աշխատանքների վերաբերյալ»:

17. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, Երևան

Ծրագրի 20-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «20. Քաղաքացիների հետ շփում ունեցող ոստիկանության ծառայողների համար ուսուցման ծրագրերի մշակում, դասընթացների կազմակերպում, այդ թվում նաև քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ հակակոռուպցիոն և բարեխղճության ուսուցումների ծրագրերի մշակում և իրագործում Երևանում և ՀՀ մարզերում, ինչպես նաև վերապատրաստում ՀՀ և օտարերկրյա ուսումնական հաստատություններում, այդ նպատակով վերապատրաստման ծրագրերի շարունակական կատարելագործում»:

18. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրի 21-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «21. ՀՀ ոստիկանության կողմից հասարակական կազմակերպությունների, զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների և քաղաքացիների հետ պարբերաբար քննարկումների կազմակերպում, ՋԼՄ-ների կողմից արված էլեկտրոնային հարցումներին պատասխանների տրամադրում 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ չտարբերակելով տեղեկություն փնտրող սուբյեկտին»:

19. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրում առաջարկվում է նոր կետ ավելացնել, որը ուղղված կլինի համապատասխան

միջոցներ ձեռնարկել նաև կանխելու Ճանապարհային ոստիկանության կողմից իրականացվող խախտումները: Իրականում, եթե ՃՈ-ն նպատակ ունի կանխելու ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումները և իր գործունեությամբ նպաստել օրինական վարորդների վարքագծի ձևավորմանը, ՃՈ-ն իրավունք չունի թաքնվելու աննկատ վայրերում՝ մայրուղիների շրջադարձերի թույատրման վայրեր (ստեղծելով շրջադարձ կատարելու իմիտացիա, իրականում լուսային թաքիչները միացած վիճակում կանգնեցնելով ավտոմեքենան), բնակավայրերի նշաններից դեպի բնակավայրեր ընկած սահմանային հատվածներ, որտեղ արդեն գործում է բանակավայրերի համար նախատեսված արագության սահմանափակումները և այլն, դրանով փորձելով հանկարծակիի բերել վարորդին: Պետք է ձգտել հասնել նրան, որ ճանապարհային ոստիկանը վարորդի կողմից ընկալվի ոչ թե որպես վարչական պատասխանատվության ենթարկող մարմին, այլ ճանապարհային կանոնների խախտումները կանխարգելող մարմին: Առաջարկվում է ճանապարհային ոստիկանության պետի իրավական ակտով արգելել վերը նշված վայրերում և վերը նշված կերպով ՃՈ կողմից համապատասխան ծառայություններ իրականացումը, ինչպես նաև համագործակցել ՁԼՄ-ների և ՔՀԿ-ների հետ վերոհիշյալ խնդիրը հանրայնացնելու և արմատապես լուծելու համար, քանի որ այն իր մեջ պարունակում է լուրջ կոռուպցիոն ռիսկեր:

20. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրում առաջարկվում է ավելացնել նոր կետ հետևյալ խմբագրությամբ. «Իրականացնել հակակոռուպցիոն մշտադիտարկումներ քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ՝ նպաստելու հասարակության մատուցվող ծառայությունների որակի բաժրացմանը և բացահայտելու ոլորտում առկա կոռուպցիոն ռիսկերը»:

21. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրի 40-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «40. Կրթության ոլորտում իրականացվող վերապատրաստման ծրագրերում կոռուպցիայի դեմ պայքարին և բարեխղճությանը վերաբերող թեմաների մշակում, ներառում և իրագործում քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ»:

22. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրի 51-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «51. Կրթության ոլորտում կոռուպցիոն ռիսկերը բացահայտելու նպատակով սոցիոլոգիական հարցումների/հետազոտությունների, ինչպես նաև կոռուպցիայի դեմ պայքարի քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ մշտադիտարկումների իրականացում և արդյունքների հրապարակում»:

23. Առաջարկի հեղինակներ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, Երևան, «Ժողովրդավարական կրթության հայկական կենտրոն-ՄԻՎԻՏԱՍ» ՀԿ, Երևան, «Կապանի կանանց տարածաշրջանային ասոցիացիա» ՀԿ, ներկայացուցիչ Սուսաննա Մարտիրոսյան, Սյունիքի մարզ

Ծրագրի 52-րդ կետը վերախմբագրել և շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ. «52. Հանրակրթական ծրագրերում սովորողների իրավագիտակցության և հակակոռուպցիոն

ընկալման բարձրացմանը (այդ թվում՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարին) ուղղված թեմաների վերանայում, հանրակրթական դպրոցների «Հասարակագիտություն» առարկայի մի քանի չափորոշիչներում և բաղադրիչներում Հակակոռուպցիոն վերապատրաստման մոդուլի մշակում և ներդրում՝ ավելացնելով հակակոռուպցիոն թեմատիկայի ժամանաքանակը, ինչպես նաև քաղաքացիների հետ շփում ունեցող հանրային ծառայողների համար մասնագիտացված քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ հակակոռուպցիոն և բարեխղճության ուսուցումների ծրագրերի մշակում և իրագործում Երևանում և ՀՀ մարզերում»:

24. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Առողջապահության ոլորտի միջոցառումների ծրագրում առաջարկում ենք ավելացնել 2 նոր կետ հետևյալ բովանդակությամբ.

«1. Առողջապահության ոլորտում իրականացվող վերապատրաստման ծրագրերում կոռուպցիայի դեմ պայքարին և բարեխղճությանը վերաբերող թեմաների մշակում, ներառում և իրագործում քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ»:

«2. Իրականացնել հակակոռուպցիոն մշտադիտարկումներ քաղաքացիական հասարակության մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ՝ նպաստելու հասարակությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացմանը և բացահայտելու ոլորտում առկա կոռուպցիոն ռիսկերը»:

25. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ծրագրում առաջարկում ենք ավելացնել նոր կետ հետևյալ բովանդակությամբ.

«Բարձրացնել ՀՀ ֆինանսների, առողջապահության, կրթության և գիտության նախարարությունների և ոստիկանության ֆինանսական միջոցների տրամադրման և ծախսերի կատարման թափանցիկությունն ու հաշվետվողականությունը՝ վերոհիշյալ պետական մարմինների պաշտոնական կայքերում պարբերաբար տեղադրելով և թարմացնելով ոլորտային բյուջեների և կատարված ծախսերի, այդ թվում նաև իրենց կողմից իրականացված պետական գնումների մասին մանրամասն տեղեկատվություն»:

26. Առաջարկի հեղինակներ՝ «Կանթեղ» իրավապաշտպան ՀԿ, Նախագահ՝ Արմեն Գաբրիելյան, Շիրակի մարզ, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա

Ծրագրի «Օրինավոր և բարեխիղճ հանրային ծառայողների դասի ձևավորում» բաժնում ավելացնել երկու կետ հետևյալ բովանդակությամբ.

«1. Փոփոխություններ կատարել Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման և անդամների թվի գործընթացում: Հանձնաժողովի անդամների ընտրության գործընթացում կներգրավվեն նաև ՀՀ Փաստաբանների պալատը, Մարդու իրավունքների պաշտպանը և մասնագիտացված երկու ՔՀԿ-ներ: Ավելացնել Հանձնաժողովի անդամների թիվը, ներկայիս 5-րդ դարձնելով 9-ը:

Հանձնաժողովի անդամի մեկական թեկնածուներ կառաջարկեն ՀՀ Փաստաբանների պալատը և Մարդու իրավունքների պաշտպանը, մեկական թեկնածուներ կառաջարկեն կոռուպցիայի դեմ պայքարում և բարեխղճության մեջ մասնագիտացված երկու ՔՀԿ-ներ: Մասնագիտացված ՔՀԿ-ների համար կմշակվեն թեկնածուների ընտրության չափորոշիչներ»:

«2. Կոռուպցիայի դեմ պայքարի մասնագիտացված անկախ ունիվերսալ մարմնի ստեղծման հնարավորություն (հենք) դիտարկել և քննարկել նաև բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողովը»:

27. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա Երևան

Ծրագրի «Մասնակցային կառավարման համակարգի ձեռնարկում» բաժնի 92-րդ կետը վերաձևակերպել հետևյալ բովանդակությամբ.

«92. ՔՀԿ-ների հետ համագործակցությամբ պետական ծրագրերի իրականացման և հանրային ծառայությունների մատուցման նկատմամբ մշտադիտարկման համակարգ ներդնելու վերաբերյալ առաջարկությունների և իրավական ակտերի նախագծերի ներկայացում:

28. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ների Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

Ռեզոլուցիայի «2.2.Կոռուպցիոն վարքագծի համար պատասխանատվության համարժեք միջոցների սահմանում և արդյունավետ քննություն» բաժնում խոսվում է հանրային կառավարման համակարգում կոռուպցիայի դեմ պայքարի հիմնական միջոցների մասին, որոնցից առանձնացվում է կոռուպցիոն վարքագծի համար պատասխանատվության համարժեք միջոցների սահմանում ու նման վարքագծի դրսևորումների արդյունավետ քննումը: 53-րդ կետի համաձայն՝ այս առումով, անհրաժեշտություն է առաջանում կոռուպցիոն բնույթի իրավախախտումների համար պաշտոնատար անձանց պատասխանատվության գործուն համակարգ ներդնելու, ինչպես նաև շարունակաբար կատարելագործելու կոռուպցիոն դրսևորումների համար կարգապահական, վարչական և քրեական պատասխանատվության միջոցները: Մակայն այս ենթաբաժնում տեղ չի գտել կոռուպցիայի դեմ պայքարի այնպիսի արդյունավետ միջոց, ինչպիսին է՝ **«Ապօրինի հարստացման քրեականացումը»**: Կոնվենցիայի 20-րդ հոդվածը սահմանում է. «Իր սահմանադրությունը և իր իրավական համակարգի հիմնարար սկզբունքները պահպանելու պայմանով՝ յուրաքանչյուր Մասնակից պետություն պետք է քննարկի այնպիսի օրենսդրական և այլ միջոցներ ձեռնարկելու հնարավորությունը, որոնք կարող են անհրաժեշտ լինել, որ որպես քրեական իրավախախտում ճանաչվի անօրինական հարստացման արարքը, երբ դա կատարվում է դիտավորությամբ, այսինքն՝ պաշտոնատար անձի ակտիվների նշանակալից ավելացումը, որը գերազանցում է նրա օրինական եկամուտները, և որը նա չի կարող խելամտորեն հիմնավորել»: Ներկայումս Հայաստանում ընթացող «ՀՀ Սահմանադրական բարեփոխումների հայեցակարգի» նախագծի քննարկումների, ինչպես նաև Ռեզոլուցիայի շրջանակներում որպես միջանկյալ լուծում անհրաժեշտ է **ուղղակիորեն նախատեսել ապօրինի հարստացման համար վարչական պատասխանատվության սահմանումը**՝ ուսումնասիրելով, բայց չսահմանափակվելով Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի կողմից իրականացրած այդ ոլորտի միջազգային փորձին ու հաջողությունների պատմություններին նվիրված վերլուծությունները: Միաժամանակ առաջարկում ենք Հայաստանում ապօրինի հարստացումը քրեականացնելու հնարավորության վերաբերյալ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի կողմից նախկինում արված առաջարկությունների և վերլուծությունների հիման վրա մինչև 2016թ.-ի հուլիս ամիսը մշակել և պաշտոնական շրջանառության մեջ դնել «Ապօրինի հարստացման քրեականացումը Հայաստանում» հայեցակարգը: Ապօրինի հարստացման

քրեականացումից հետո, հիմք ընդունելով ՀՀ Սահմանադրությունը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքը և քրեաիրավական պատիժը խստացնող օրենքի հետադարձ ուժի կիրառման արգելքի սկզբունքը, օրենքով սահմանել, որ ապօրինի հարստացման քրեական պատասխանատվությունը առաջանում է օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո կատարած իրավախախտումների վրա:

Ծրագրի «Կոռուպցիոն վարքագծի համար պատասխանատվության համարժեք միջոցների սահմանում» բաժնի 93-րդ կետը վերաձևակերպել հետևյալ բովանդակությամբ.

«93. Միջազգային փորձի ուսումնասիրում, «Ապօրինի հարստացման քրեականացումը Հայաստանում» հայեցակարգի, որը կներառի ապօրինի հարստացման համար քրեական կամ վարչական պատասխանատվության սահմանման նպատակահարմարության վերաբերյալ առաջարկություն, մշակում և ներկայացում»: Այս կետի մեջ, որպես համագործակից կառույցներ առաջարկում ենք ներառել «Հայաստանի երտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» և «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ-ներին»:

29. Առաջարկի հեղինակ՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա, ՔՀԿ-ներին Հակակոռուպցիոն կոալիցիա, Երևան

ՀՀ 2014-2018թթ. հակակոռուպցիոն ռազմավարության նախագծի (այսուհետ՝ Ռազմավարություն) «1.5. ՀՀ հակակոռուպցիոն քաղաքականություն իրականացնող մարմիններ» բաժնի 29-րդ կետը նախատեսում է. «29. Հայաստանում գործում է կոռուպցիայի դեմ պայքարի ապակենտրոնացված կառավարման համակարգ, որտեղ հակակոռուպցիոն քաղաքականության մշակման, հսկողության և համակարգման գործառնությունները տարանջատված են կոռուպցիայի բացահայտման մասնագիտացված մարմիններից»: Նույն բաժնի 31-րդ կետը նախատեսում է. «31. Հայաստանում հակակոռուպցիոն բարեփոխումների համակարգումն ու դրանց կատարման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհուրդը (այսուհետ՝ խորհուրդ)»: Ռազմավարությամբ նախատեսված կարգով ստեղծվելիք Կոռուպցիայի դեմ պայքարի խորհուրդը պետք է նվազագույնը համապատասխանի «Կոռուպցիայի դեմ» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հետևյալ պահանջներին, այն է. «Յուրաքանչյուր Մասնակից պետություն, իր իրավական համակարգի հիմնարար սկզբունքներին համապատասխան, սույն հոդվածի 1-ին կետում նշված մարմին կամ մարմիններին պետք է ապահովի **անհրաժեշտ ինքնուրույնությամբ**, որպեսզի մարմինը կամ մարմինները կարողանան իրականացնել իրենց գործառնություններն **արդյունավետ և անհարկի ազդեցությունից ազատված**. Կտրամադրվեն **անհրաժեշտ նյութական պաշարներ և մասնագիտացված անձնակազմ...**»:

Ռազմավարությամբ նախատեսված կարգով և ձևաչափով ստեղծվելիք Խորհուրդը չի կարող ապահովել Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հակակոռուպցիոն մարմնի անկախության, սեփական անհրաժեշտ նյութատեխնիկական և մասնագիտացված աշխատակազմ ունենալու նվազագույն պահանջները:

Առաջարկում ենք ուսումնասիրելով, բայց չսահմանափակվելով «Հայաստանում Կոռուպցիայի դեմ պայքարի մասնագիտացված անկախ ունիվերսալ մարմնի ստեղծելու հնարավորության վերաբերյալ» Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի կողմից իրականացված վերլուծությունները, Ծրագրով սահմանել «ՀՀ Հակակոռուպցիոն քաղաքականություն իրականացնող մարմիններ» նոր բաժին, որով նախատեսել Կոռուպցիայի դեմ պայքարի մասնագիտացված անկախ ունիվերսալ մարմնի՝ Կոռուպցիայի դեմ պայքարի բյուրոյի ստեղծման նպատակահարմարության վերաբերյալ առաջարկության մշակում և ներկայացում՝ մինչև 2016թ.-ի հուլիս ամիսը: